

PER HEYMANN

Per Heymann blev født i 1933. Barndommen i Aarhus gik med skolegang på N.J. Fjordsgades Skole, hvor spanskrøret var flittigt i brug. Per var heldigvis en af de flittige elever, som ikke stod for skud. Ellers gik tiden blandt andet FDF og rulleskøjtølb i Aalborggade. Efter en tur på Marselisborg Gymnasium, tog Per uddannelsen som maskiningeniør.

Erindringer er skrevet og indsendt af Per Heymann selv.

SLÆGTEN

Det er ikke enormt oplysende, hvad man kan finde i kirkebøgerne. Det er stort set kun navne og datoer for fødsel, ægteskab og død, og så navnet på hustru og børn med samme data. Men selvfølgelig er det tankevækkende, at jeg kan gå tilbage til navnet på to af mine tip-tip-tip-tip-oldefædre, Jens Juulsen og Jens Jensen. Der er godt nok ingen datoer på disse, men Jens Jensens datter, Karen Jensdatter, blev døbt den tredje søndag i advent 1781, så vi er da lidt tilbage i tiden. Det var i 1772 Struensee blev henrettet. Det er også sjovt at se, at den gamle navngivningsskik med at kalde børnene med faderens fornavn med

tilføjelse af henholdsvis "sen" og "datter" er fortsat helt op til 1836, hvor en af mine oldemødre, Margrete Christensdatter, måtte følge skikken. Hun fik "kun" fem børn, mens min anden oldefamilie fik ti børn. Det fremgår af disse data, at min fædrene familie stammer fra Randers og Mols.

FARS FAMILIE

Selv oplevede jeg ikke noget til hverken olde- eller bedsteforældre.

Min farfar, Anders Peter Andersen, døde 55 år gammel i 1917 af den spanske syge, en influenza, der dræbte millioner over hele verden. Dengang var min far 18 år gammel. Min farmor, Ane Kirstine Frederikke Thygesen, der var født i Tirstrup i 1869, holdt til 1934, da jeg selv var et år.

Per Heymanns farfar. Privatfoto.

På mødrene side var det ikke bedre. Min rigtige morfar, manufakturhandler Harald Christian Lundberg, døde, da min mor var barn, og da min mormor, Kirsten Agnes Elfrida Marie, født Larsen, derefter giftede sig igen med Charles Alfred Jensen, der var født i Randers, d. 18. december 1875, blev hun adopteret af

sin stedfar. Han besluttede, at familien skulle tage navneforandring til Gander. Ingen af disse levede, da jeg blev født.

Per Heymanns mormor. Privatfoto.

Det havde selvfølgelig enkelte fordele, således var det meste af vort bohave fra min mors hjem, men jeg måtte nøjes med et par af mormorfamiliens venner, Betack, der ikke selv havde børn, som "bedsteforældre". Han var grosserer, og de boede i et stort hus i Åbyhøj og havde en grand danois, som var flink – ellers var der ikke meget skæg for et barn ved at besøge dem. Jeg så dem til de regelmæssige sammenkomster, især fødselsdage, hvor de kom hjem til os og drak kaffe, spiste boller og lagkage og sluttede af med et spil kort og en sjus. Min far hadede disse kortspil, og Betack var vist ubehagelig at spille med.

Min far blev født i 1899 og voksede op i Aarhus, hvor hans far var detaillist, hvilket vel var en købmandsforretning. Min far var den sidste af fem søskende, i rækkefølge: Petra, Edvard, Arthur, Oscar (den første, som døde), Rigmor og Oscar, min far.

Per Heymanns far som 19-årig den 14. december 1918. Privatfoto.

Tante Petra var gift med onkel Carl, og de boede i en lejlighed i Brammersgade 54 i Aarhus. Vi besøgte dem ind imellem, og det var nogle rare mennesker. De havde selv fem børn, som var en del ældre end jeg, så der var ikke meget kontakt dér. Onkel Carl, der var vicevært, havde mange gode historier, blandt andet den om da han engang snød en tyv, der havde snuppet en pakke på hans cykelbagagebærer. Pakken indeholdt fiskeaffald fra de fisk, han havde fanget om morgenen, og var selvfølgelig ikke noget værd, undtagen for de katte, der sad i hans gård og ventede. Men onkel Carl råbte, da han så tyven liste af sted med den måske værdifulde pakke, "stop tyven", hvorpå denne satte i et vildt løb væk med "værdierne".

Onkel Edvard var gift med tante Alma. De havde ingen børn, og hun hadede børn, idet de grisede og lavede uorden. Derfor var det ubehageligt at komme der, men af gode grunde var det også sjældent, at det skete. De boede i en flot villa med fine møbler, som hun må have arvet, for han var ansat som maskinassistent på bryggeriet Ceres. De sagdes at være ret påholdende, og da de døde i 1972, var det til mine forældres fryd, at de modtog brev fra en advokat om, at far var en af de fire arvinger og modtog 19.576 kroner. Et betragteligt

beløb på et tidspunkt, hvor en nyuddannet ingeniør tjente 4.000 kroner om måneden.

Per Heymanns fædrene familie ved hans fødselsdag i 1942. Den stramme tante Alma er nummer to fra højre, og hans far kan skimtes som nummer fire fra højre.

Onkel Arthur var gift med tante Agnes og havde en manufakturforretning i Nakskov. De havde fem børn, alle ældre end jeg. På grund af afstanden var det sjældent, at vi sås. Jeg besøgte meget senere tante Agnes, da jeg som et led i min uddannelse til sukkereksport var på kursus på Nakskov Sukkerfabrik. Da hørte hun ikke så godt, men var stadig en festlig dame.

Tante Rigmor var den, jeg havde mest kontakt med. Hun var meget elskelig og var gift med onkel Valdemar, der var blikkenslagermester. De boede ligesom os i Aarhus, i Aalborggade 23, hvor jeg startede livet overfor, i nummer 24. Vi flyttede dog, da jeg var nogle få år gammel, til en mere moderne toværelseslejlighed i Jyllandsallé 2, men det var kun 100 meter borte. De havde en datter, Birgit, som var et år ældre end jeg, og fik noget senere en søn, Steen,

der var lidt langsom i optrækket. Det var Birgit ikke. Da hun op til jul, der altid blev fejret i fællesskab, måtte konstatere, at vi ikke kunne være sammen, idet hun havde fået kighoste, skyndte hun sig at hoste mig lige i hovedet, og så kunne vi godt holde jul sammen.

Min onkel drev det ikke som sine kolleger til det store som mester. Han var nok lidt af en sær snegl og evnede nok ikke at lave de frække aftaler. Han evnede heller ikke at sende regninger. Hvert år ved nytårstid sad han og Rigmor og prøvede ud fra gamle arbejdssedler for hele året at udspecificere materialer og løn, hvilket gav anledning til mangler og klager, og var dømt til underskud. Samtidig havde de, efter min fars udsagn, et større forbrug af luksus, idet de kunne finde på at spise laks og hummer samt drikke vin. Det gjorde man ikke blandt almindelige mennesker dengang. Onkel Valdemar var også anderledes, da han som den eneste i familien elskede musik og havde en stabel af grammofonplader med opera.

Der var ikke mange penge til tøj og fodtøj. Så da jeg havde fået ny gummistøvler, der var højere end Birgits, og hun ordnede forskellen ved hjælp af en saks, vankede der en kraftig endefuld. Dengang havde man stadig revselsesretten, der først blev afskaffet i 1976.

MIN MORS FAMILIE

Min mor voksede også op i Aarhus, hvor hendes far, som nu hed Gander, havde en kaffeforretning på Vestergade. På min mors side var de tre børn: Hende selv, Martha Anna, der var to år yngre og den yngste Wille, egentlig William.

Moster Martha boede først i Strib med sin mand, der var maskinmester ved færgeoverfarten mellem Jylland og Fyn, og siden i Gedser, hvor det var færgen Gedser – Warnemünde. De fik tre børn, Flemming, Ingrid og Mogens – den yngste var jævnaldrende med mig. Vi besøgte dem ikke så tit, der var langt og dyrt til Gedser. En gang under krigen trodsede mine forældre risikoen ved at rejse, minesprængning og togsabotage, og vi tog til konfirmation derovre. Jeg har vel gået i en af de første skoleklasser, og da man ikke kunne nå at komme

hjem til mandag morgen, måtte jeg bedes fri. Det kunne kommuneskolens leder, overlærer N. C. Larsen, ikke selv godkende, hvorfor der rettedes anmodning til Skolekommissionen, der på grund af mit udmærkede standpunkt bevilligede orlov i to dage.

Jeg husker ikke konfirmationen, men Mogens og jeg legede dejligt i et hønseshus i haven, da vi ikke var større, end at vi kunne komme ind ad hønselugerne. Vore mødre var ret fortvivlede, da de skulle rense os bagefter, vi har sikkert også fået klø, men vi led ikke varige mén.

Da min onkel døde ung, flyttede Martha og børnene til Aarhus. De boede et stykke fra os, i Nordre Ringgade, men det var ret sjældent, vi sås. Der var lidt afstand mellem søstrene, Martha var lidt strid.

En enkelt gang var jeg i pleje hos dem og oplevede kulturforskellene, eller var det klasseforskelle? Vi skulle have røde pølser til middag, og jeg bad om at få en kniv og gaffel, som jeg plejede, hvorpå min moster svarede, at "her i huset er vi ikke finere, end at vi bruger fingrene."

Onkel Wille mødte jeg aldrig. Han emigrerede til Canada som 14-årig og har nok haft et hårdt liv. Han boede det meste af sit liv i nærheden af Winnipeg, Manitoba, og blev aldrig gift. Jeg tror ikke, han tjente ret mange penge. Han fik ingen uddannelse og levede som altnulmand og kok i en lejr. Min mor havde en livlig korrespondance med ham efter krigen i 1940-45. Han syntes dog, at han af sin sparsomme løn skulle sende os en gavepakke efter krigen, der jo, vidste han, havde udsultet Europa. Det var nok ikke så galt for os, men der var da glæde over pakken, hvoraf jeg kun husker noget Wrigleys tyggegummi.

Da onkel Wille døde i 1986, efterlod han sig en arv. Min mor blev ret forbløffet, da hun hørte herom. Det viste sig, da opgørelsen kom, at hun fik en fjerdedel af arven, 1.282,89 canadiske dollars. Den fjerde arving, Yrfelt, havde hun ikke kendskab til, om det så har været én uden for ægteskab. Opgørelsen fortæller også lidt om Willes liv. Han har købt propangas, har haft telefon, har haft bil og har lejet land til sin trailer (var det et "mobile home"?).

Senere flyttede begge mine fætre, Mogens og Flemming, til Canada. Mogens tog efternavnet Gander, mens Flemming beholdt Christiansen. Mogens har vi ikke hørt noget fra siden, og fra hans bror har vi kun hørt lidt. Flemming var i livligt brevskriveri med min mor til hendes død, hvorefter jeg har overtaget det. Selvom de bor i samme land, er Flemming i Vancouver og Mogens østpå, 6000 kilometer væk fra hinanden. Mogens døde i 2009, 76 år gammel.

MIN BARNDOM I AARHUS

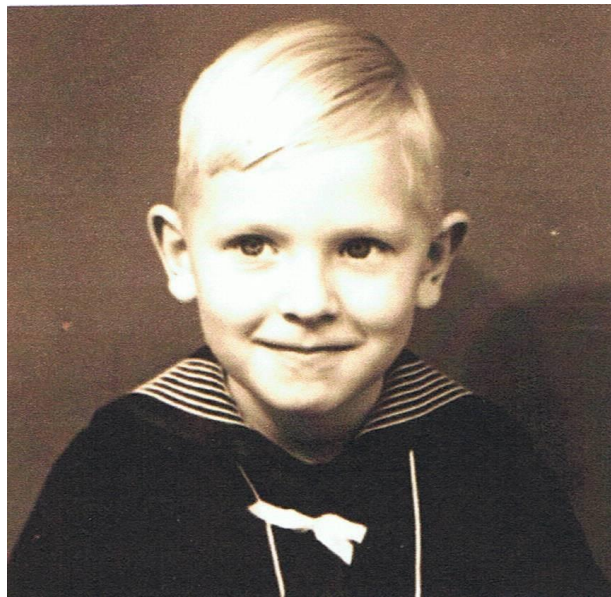
Man kan i dag godt ærgre sig over, at man ikke spurgte sine forældre lidt mere om deres liv, eller måske bare lyttede lidt bedre til det, de fortalte. Det er for sent nu, og det eneste, man kan gøre, er at sikre, at nogle af ens egne oplevelser er skrevet ned.

Mine forældre mødte hinanden på arbejdspladsen. Det var i De Forenede Jernstøberier, DFJ's udsalg i Frederiksgade i Aarhus. Far var uddannet isenkræmmer, og min mor var tresproglig korrespondent. Deres baggrund mærkedes i dagligdagen, hvor far, som var meget pernittengrynet, hjalp en lillebitte smule i husholdningen, især når der efter et selskab skulle tørres glas af, hvor han havde lært den korrekte metode til polering af glas. Min mor var god til sytøj og lavede nogle meget fine duge og servietter. Senere da jeg blev større, og der ikke skete så meget derhjemme, gik hun i gang med at læse til engelsk translatør sammen med en veninde. Det var et hårdt slid, som kun gav den fornøjelse, det var at gå i skole og øve hjemme. Jeg tror ikke, at hun gik op til eksamen.

Det er begrænset, hvad jeg husker fra de første syv år. Min mor var, som det var normalt, hjemmegående, og min far var forretningsfører i Kerteminde Jernstøberis Forretningsudsalg, i Frederiksgade i Aarhus.

Det var spændende at komme på besøg i forretningen, for de havde et lille sætteri med gummityper og en stempelpude, så man kunne lave prisskilte og andre ting. De havde også skrivemaskiner, som jeg fik lov at prøve, da jeg var lidt større. Jeg havde dog strenge ordrer på ikke at slå på mere end én tangent

ad gangen, da armene med typerne ellers satte sig fast i en klump. Der var også et lager af støbegods og reservedele, som var spændende at se på. Der var en lille støbt model af et tagvindue, som jeg elskede at lege med. Det var kakkelovne og tagvinduer, man handlede med. Senere kom fremskridtet og Kerteminde fremkom med et logo: Amanda, og det blev til oliefyr til villakedler. Senere kom der også storkøkkener og vaskemaskiner, men så blev konkurrencen for hård, og forretningen måtte lukke.

Per Heymann som dreng. Privatfoto.

Før det skete, var den første toværelseslejlighed i Aalborggade nummer 23 blevet erstattet med en mere moderne toværelses i Jyllands Allé nummer 2.

Der var otte lejligheder i opgangen, og i stueetagen var der to butikker, en delikatesseforretning og et mejeriudsalg. Det sidste havde jeg meget fornøjelse af, dels blev der bragt frisk mælk og brød ud hver dag, og dels havde jeg nogle sommerferiejobs med samme opgave. Med i lønnen fulgte retten til at deltage i morgenbordet hos Jensen, som mejerimanden hed, og spise lige så mange friske rundstykker med smør på, som jeg havde lyst til. Mælk og isblokke til svaleskabene blev bragt af en hestevogn. Det var under krigen, så dels fandtes der ikke mange biler, men der var heller ikke noget benzin, så alt var med trækvogn eller hestevogn. Det var sjovt at stå og kigge på hestene, der også spiste deres morgenmad, dog i en mulepose.

Det var også den gang, at man så den sorte rustvogn trukket af to sorte heste køre gennem gaderne efterfulgt af en række sortklædte pårørende.

Vor legeplads, gården støbt i beton med betonvægge og skraldespande samt et stativ til at banke tøj på, blev i begyndelsen af krigen fyldt op af et stort skur, hvori der kunne opbevares tørv. Det var godt nok godt at lege i, for man kunne bygge huler af tørvene, der havde facon som mursten. Så blev man temmelig snavset, og ens mor var ved at fortvivle, for der var kun varmt vand én gang om måneden. Og gassen var rationeret, så det blev afvaskning med det kolde vand.

Der var flere legekammerater i ejendommen: kaptajnens sønner i stuen, Torben og Asger, der spillede fodbold, viceværtens datter under os, baneingeniørens datter, Kirsten, ved siden af os og Hans Jørgen på fjerde, som var svag og pylret.

Der blev der leget meget i gården. Uden for gården var der et haveanlæg, som bestod af en stor græsplæne omgivet af et rosenbed og en revet havegang. Vi måtte ikke lege i anlægget, og hvis vi gjorde det, kunne vi næsten være sikre på, at opsynet, "Syne", kom og jagede os væk til betongården, som bedre kunne holde til voldsomme børns aggressive leg.

RULLESKØJTER, FDF OG FRITID

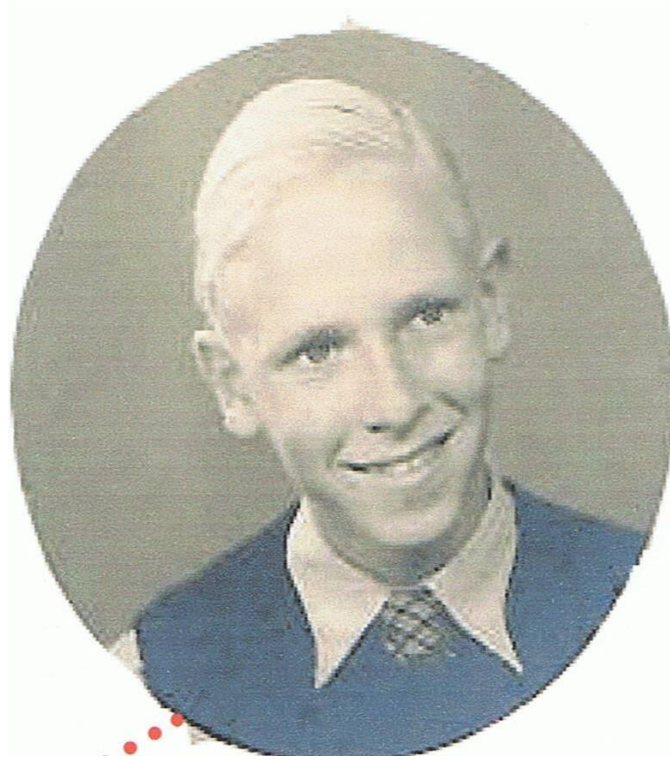
Et andet sted, man kunne lege, var gaden. Der var jo ingen biler, ja, det kunne da ske, men så råbte man bare "pas på, der kommer en bil." Og Aalborggade havde en meget dejlig glat asfaltbelægning, som var fantastisk egnet til at løbe på rulleskøjter på. Vi var helt vilde med den leg, og det endte da også med, at Kirsten og jeg stiftede en rulleskøjteklub, måske den første i verden? Vi kæmpede i månedsvis med navnet på klubben, og vor fantasi og vore forældres hjælp har ikke været imponerende, for klubben kom til at hedde "Rulleskøjteklubben Vi har det så rart", forkortet til det så "mundrette" RSK VHDSR. Vi udgav et månedsblad, vi holdt regelmæssige klubmøder søndag formiddag og vi holdt konkurrencer. Vi havde ligesom andre klubber et problem med mødeprocenten og måtte jævnligt ringe på for at spørge, om medlemmet måske havde glemt arrangementet.

Vi var selvfølgelig inspirerede af, at Kirsten var Blå Spejder, jeg var FDF'er, så vi kendte procedurerne. FDF havde jeg meget fornøjelse af. Om vinteren var der møder i Sankt Lukas Kirkens krypt, hvor der kunne være foredrag af en missionær, der var kommet hjem fra de varme lande og kunne fortælle en masse spændende ting om kannibaler og andet, som man ikke vidste meget om. Så sang man nogle sange og salmer, og så blev der sluttet af med foldede hænder.

Om sommeren var vi på tur om søndagen. Vi stillede i uniform, og så marcherede vi gennem byen med et orkester i spidsen til vort mål. Det var en anden tid. Man var vant til at se uniformerede mennesker vandre gennem gaderne, også med orkester og sang, men de var tyske og ikke så populære. Så var det mere positivt med nogle glade drenge.

Jens Jørgen var min gode ven i FDF og i skolen, og vi var sammen på sommerlejr i Bogensholm flere år og på Marselisborglejr i Blommehaven udenfor Aarhus. Det år var der 6.000 FDF'ere, der lå i telte i et meget bakket, men smukt terræn. Som værter havde vi fået tildelt de mest skrå grunde til vore telte, og da det regnede det meste af tiden, havde vi det problem, at den nederste mand i løbet af natten blev presset ud i regnen af de andre. Når han så vågnede godt våd, tog han sin sovepose og lagde sig øverst i teltet, således at alle efter tur fik oplevelsen.

Jeg nåede ikke længere i karrieren i FDF end til titlen "pilt". Da jeg blev bedt om at gå videre som fører, måtte jeg erkende, at jeg ikke havde den rette kristne ånd hertil.

Per Heymann som dreng. Privatfoto.

Da jeg blev større, syntes mine forældre, især min mor, at det ville være godt med en større lejlighed end vor toværelses. Det blev muligt, da vore naboer med datteren Kirsten flyttede, så vi kunne overtage deres lejlighed på fire værelser. Dette skete efter store økonomiske overvejelser den 1. august 1945, og ifølge huslejekontrakten udgjorde den årlige leje 1.300 kroner. Jeg fik således som 12-årig mit "eget" værelse, det, der blev kaldt "herreværelset" i kontrakten, og som blev indrettet med en ottoman til mig og et lille skrivebord samt min mors klaver. Jeg kunne gøre, hvad jeg ville, blot det ikke støjede, lavede uorden eller generede min far. Værelset var gennemgang til dagligstuen og kunne lukkes med en skydedør, der dog ikke lukkede tæt, så en fortrolig samtale med vennerne kunne man ikke føre.

Min mor var den, der påtog sig min opdragelse, og til god opdragelse hørte, at man lærte at spille klaver. Min far var modstander, da det kostede penge, men som sædvanlig fik min mor sin vilje igennem. Jeg startede på Folkemusikskolen med noget, de kaldte hørelære, da jeg var otte år. Det var spændende at lære at læse og skrive noder, så jeg kunne finde på at prøve at skrive melodier ned med noder, men vi lærte ikke at spille. Det krævede en spillelærer, og der blev min musiklærer i skolen valgt. Han kom så hver onsdag hjem og hørte, om jeg

havde lavet de øvelser, som han havde bedt mig om. Det gik meget godt i en del år, og jeg blev rimelig god til at spille efter noder, men jeg lærte aldrig at spille efter gehør, sådan som mine to venner, Poul Frier og Kurt Bebbler, kunne. Til sidst, da jeg var 15-16 år, havde jeg ikke lyst mere og holdt op.

Der skulle så gå mere end 30 år, inden jeg kom til at spille igen, idet jeg da købte et flygel.

Jeg var en stor bruger af biblioteket, i starten Børnebiblioteket, hvorfra jeg hentede stakke af bøger, som hurtigt blev læst og derefter afleveret igen og erstattet med en ny stak. Min læsning startede, da jeg var syv år, og min mor sagde, at nu gad hun ikke læse højt mere, så jeg blev tvunget til at læse Robinson Crusoe selv.

Poul Frier var min virkelig gode ven. Vi var meget sammen, især hos ham, da han havde sit eget værelse på loftet, hvor forældrene ikke kunne følge med i, hvad man foretog sig. Men også i hans families sommerhus på Vejlby Fed, hvor jeg blev inviteret til at være i 14 dage hvert år. Et herligt sted med strandgrund og en robåd og en kajak, som vi sejlede vildt meget med. Lidt farligt var det, for Poul kunne ikke svømme, og den gang brugte man ikke svømmeveste. Vi var tit ude ved de yderste bundgarnspæle i stormvejr, hvor det var sjovest med de store bølger, og det gik godt.

Lidt mærkeligt, men vi voksede fra hinanden, da vi blev voksne, og jeg ved ikke, hvad der siden er blevet af ham.

Søndag havde forretningerne i mine forældres ungdom åbent til klokken 12, men fremskridtet var sat ind, så søndag var nu total fridag. Efter middagsmaden, ja, det var varm mad klokken 12 dengang, fik far sig en middagslur, og jeg måtte være stille. Om søndagen kunne det ske, at min far spadserede ned til garagen i Frederiksgade og hentede bilen, og så kørte vi en tur i skoven eller på landet.

Nogle gange havde min mor damebesøg til eftermiddagskaffe, og det var ikke så spændende, for der var ikke så mange af veninderne, der havde børn. Én var

der dog, det var fru Strunge, der havde en jævnaldrende pige, Agnete, kaldet "Nete".

Vore mødre kendte hinanden fra Aalborggade nummer 23, hvor begge havde boet, mens de ventede sig. Vi legede godt sammen, og om sommeren var vi ofte i fru Strunges fars kolonihavehus i Kongsvang. Der var store æbletræer og tjørnehæk samt et lille hus. Ved vort 60 års studentergilde gjorde Nete mig opmærksom på, at vi var de to på holdet, der havde kendt hinanden længst, i hele 79 år.

SOMMERFERIER I DANMARK

Om sommeren tog vi meget til stranden. Det vil sige, det var mest min mor og jeg, vi skulle jo heller ikke på arbejde. Min far skulle så med om søndagen. Det var ikke hans kop te. Han brød sig ikke om at få sand mellem tæerne og smørrebrød, der var smeltet i solen, og hvor æg og tomat var blevet til en mærkelig hybrid. Så han stod op i mange timer i sit jakkesæt, hvilket min mor ikke syntes, var morsomt.

Min mor fik dog hvert år arrangeret, at vi kom på en rigtig sommerferie væk fra den toværelses, senere firværelseslejlighed. Vi var på bondegårdsferie på Samsø to år i træk, på trods af at mine forældre ikke var så begejstrede for de mange fluer, som sad i tykke lag på maden og flødeskummet på lagkagen. De havde ellers mange fluefangere i loftet, lange gule stykker klisterpapir, hvor fluerne led en forsmædelig, men berettiget død. Det var et dejligt sted for en dreng. Der var andre børn, og det var et pensionat med gård til, så der var rigtigt mange af alle slags husdyr: små grise, der ville bide, små kalve, der ville sutte, heste og køer. Jeg fik ikke lov at ride på en hest. Det var muligvis farligt. Men en fransk dreng og jeg fandt ud af, at der var nogle køer, som fandt sig i at have en rytter på ryggen.

Vi var et par somre ved Fjellerup Strand, hvor der også var et pensionat helt nede på stranden, og stranden var herlig. Der var ret lavvandet, og der var et par småøer, som man kunne komme ud til ved lavvande. Mine forældre kom i snak

med en skolelærer, der syntes, at det var for dårligt, at jeg ikke kunne svømme. Jeg har nok været otte år. Så det skulle jeg lære, men rart var det ikke, for jeg fik vand i øjnene og ørerne. Så måtte jeg have vandskyende vat i ørerne, ligesom min far. Nu var jeg måske nok lidt overfølsom, for jeg havde haft mellemørebetændelse to gange og var blevet punkteret.

Sidste gang vi var der, var også under krigen, hvor vi ikke måtte køre så langt i bilen. Den havde mærkater på, som viste, i hvilke amter far havde lov at køre, og så var der jo også rationering af benzinen. Så hele familien tog cyklerne, og da der var cirka 60 kilometer, måtte vi overnatte på hotel i Ryomgård. Det var spændende, og da vi skulle spise middag, fik jeg lov til selv at vælge. Jeg var måske ikke så godt vant, for jeg valgte min livret, som var biksemad, og jeg lærte, at det skal man nok ikke spise ude. Resultatet var ulykkeligt, idet jeg midt inde i maden fandt en stor spyflue, som havde prøvet at gemme sig.

Gennem årene var vi mange steder i vore sommerferier. Da jeg var helt lille, var vi et par gange i Skødshoved på Mols, hvor vi boede i en længere periode, mens min far arbejdede i Aarhus. Dengang gik der en lille båd, som mange benyttede dagligt, frem og tilbage mellem arbejde og feriehus.

Vi boede en del somre på Mols, ofte på pensionat. Et par gange i Femmøller, et par gange i Strands og så igen i Skødshoved, denne gang i sommerhus med "das". Det var vistnok en klar aftale, at man selv tømte spanden, men det var ud over min fars grænse. Så han lod stå til, og da lejemålet sluttede, og spanden var godt og vel fuld, kom ejeren og overtog huset og spanden. Det var lidt pinligt.

Ejstrup Strand syd for Aarhus var også højt prioriteret, og der lejede vi et par år et lille hus. Det var et ret ucharmerende sted, det var nybygget og lå på en bar mark. Men der var den fordel, at spanden blev tømt af en mand, der kom en gang om ugen med en vogn med en stor beholder, trukket af en lille gul hest, og så lå huset i øvrigt tæt på en dejlig strand.

Da vi efter krigen igen kunne køre langt, lejede mine forældre et hus i Lønstrup. Den gode gamle Chevrolet 1932 klarede turen derop fint, men på den sidste stigning op til garagen under huset lød der et knæk, og motoren hylede op i

omdrejninger, uden at vi flyttede os. Det var bagakslen, der var knækket. Så måtte man ud at lede efter nogen, der havde en telefon, og finde nummeret på en mekaniker, der kunne komme ud at kigge på sagen. Det lykkedes ude i sandet i løbet af nogle dage at få en ny aksel monteret.

Knaldhytten ved Lønstrup Strand, 1949. Privatfoto.

KRIG OG SKOLEGANG

En af de ting, jeg husker meget præcist fra min barndom, var dengang, vi var kørt til Rebild Bakker søndag den 3. september 1939. Da brød den store katastrofe ud over Europa, idet England om formiddagen erklærede Tyskland krig, og Frankrig fulgte efter om eftermiddagen. Vi stod ved en bil, der ret usædvanligt havde en radio, på parkeringspladsen i en større flok og hørte dette. Jeg kunne som seksårig dårligt vide, hvad det egentlig betød, så det må

have været de voksnes stemning, der har givet mig det uudslettelige tragiske indtryk.

Det var som bekendt først den 9. april 1940, at Danmark mærkede krigen på sin egen krop ved tyskernes besættelse af landet.

Den 1. april var jeg kommet i skole på Fjordsgade Borgerskole, som ikke lå mere end en kilometer væk. Min mor lagde vægt på, at det skulle være Fjordsgade, for det var pænere folks børn, der gik her, snarere end på den lidt nærmere liggende Ingerslevsgade Skole. Skolen var både for piger og drenge, men der var et hegn imellem drengenes og pigernes gård, og man gik naturligvis i rene drenge- eller pigeklasser.

De første år mærkede vi ikke meget til krigen eller tyskerne, men i skolen blev vi formanet om, at vi ikke måtte samle de flyveskrifter op, som de allierede fly kastede ned over byen. En dag på vej hjem fra skole, hvor vi var nogle kammerater, der fulgtes, samlede en af dem alligevel et papir op. Jeg sagde til ham, at han skulle smide det igen, og det gjorde han. Det skulle imidlertid ikke gå så let, for bag os gik et par herrer, som senere skulle vise sig at være lærere fra Ingerslevsgade Skole. De stoppede os og sagde, at vi ikke måtte smide papir på gaden og skulle samle det op igen. Med min logiske sans fortalte jeg ham, at vi netop havde fået ordre på, at vi ikke måtte samle papir op. Da jeg i konsekvens heraf nægtede at adlyde en mig ubekendt mand, fik jeg at vide, at jeg var uartig, og han bad om mit navn, som jeg naturligvis ikke ville oplyse. Der ville imidlertid Preben, og dagen efter blev min mor indkaldt til et møde med overlærer N. C. Larsen. Nu må man huske, at der den gang var respekt for øvrigheden, og der var ikke adgang for forældre på skolen undtagen i sådanne alvorlige tilfælde. Min mor var chokeret, men måtte, da hun hørte sagsfremstillingen, sige, at hun syntes, at det var noget af en overreaktion.

Skolen var streng, og lærerne var ikke pædagoger, men virkede i stor udstrækning som fangevogtere og bøddler. Jeg kan ikke klage over min egen behandling, for jeg hørte til de dygtige og flittige og havde UG (bedste karakter: ualmindelig godt) i opførsel. Vor klasselærer, Tage Majgaard, var en ung lærer, og han delte os op i en elite, hvem man kunne forklare, hvad der var rigtigt, og

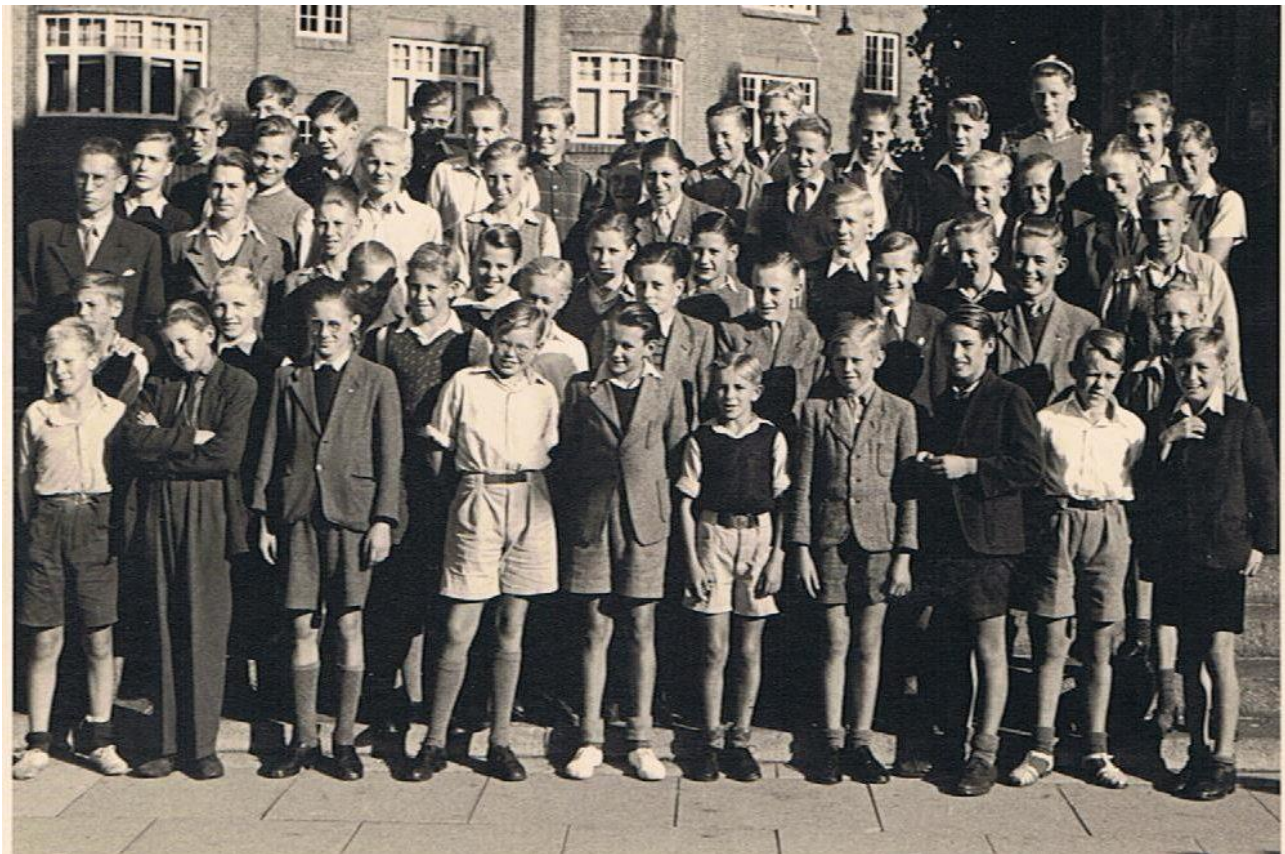
så de andre, der skulle have det tæsket ind i kroppen. Og det var med lussinger og spanskrør. Han var ikke den værste, det var nok lærer, der set i nutidens lys må siges at have været en perverteret sadist, som savlede af fryd, når en dreng bøjede sig ned og strammede buksebagen, så han rigtigt kunne få spanskrøret til at mærkes. Andre lærere var også mærkelige, der var en gammel radmager støder, som ofte var forkølet om vinteren og åbenbart kun havde et enkelt lommestørklæde med. Det måtte han så tørre på radiatoren nogle gange i løbet af dagen.

Der var ikke forældremøder, og ingen forældre havde lyst til at klage.

Det var under krigen, og alt blev rationeret, og der blev uddelt rationeringsmærker på brød, sukker, mel, smør, kaffe, kød og hvad husker jeg. Vi havde et par fattige drenge i klassen, Ove og Erling. De var fattige, det kunne man se på deres tøj og især på deres sko, som var træskostøvler. De talte også bondsk, de udtalte "sagde" og "havde" som "saugde" og "haugde". Deres forældre havde brug for meget rugbrød og havde ikke råd til at købe kaffe. Til gengæld var der rige drenge, hvor familien ikke spiste så meget brød, men gerne ville have kaffe og chokolade. Så klasselærer Majgaard lavede en byttecentral, hvor man for to brødmærker fik et kaffemærke, og han har nok haft det regnet ud, så han selv fik sin andel.

Jeg blev konfirmeret i 1947, det var to år efter krigen, men der var stadig rationering og mangel på alt. Også på gas. Mor sparede gas op ved, at gasmålermanden accepterede ikke at skrive det lidt lave forbrug ned, når han var på sit besøg. Far lavede likør fra finsprit, som man åbenbar kunne købe, ved at tilsætte essenser.

Vi var 112, der blev konfirmeret den søndag, så det var lidt af en prøvelse at komme igennem.

Konfirmation i 1947. Per Heymann ses som nummer to fra venstre på anden række. Privatfoto.

Som sagt var jeg flink i skolen og fik mange sekstaller, UG. Det kan jeg se i den karakterbog, som min mor gemte. I marts 1945 bestod jeg årsprøven i femte klasse og blev oprykket til første mellem. Prøven gjaldt vist samtidig som optagelsesprøve til Marselisborg Gymnasiums Mellemskole, og da min mor havde søgt om, at jeg skulle optages her med henblik på at lette adgangen til gymnasiet, og det viste sig, at jeg havde den bedste karakter i Aarhus, gik optagelsen smertefrit.

Jeg havde så i tilgift den oplevelse, at jeg måtte gå i første mellem i Fjordsgade fra 1. maj til sommerferien, idet Marselisborg startede per august. På grund af krigens sære tilskikkelser gik vi faktisk i et klasselokale på Marselisborg Gymnasium, idet Fjordsgade var blevet beslaglagt af besættelsesmagten til indkvartering af flygtninge fra Østpreussen. Det var en af de stygge oplevelser at se, da de flyttede ind. Hvor så de usle og hærgede ud, og hurtigt blev WC'erne i gården fyldt op, da de enten ikke kunne skylle ud, eller der var nogle, der havde lukket for vandet.

MIN UNGDOM

Det var et lykkeligt øjeblik, da jeg startede i den nye mellemskole på Marselisborg Gymnasium. Selv om vi kun var 12 år, meddelte lærerne os, at de lige så godt kunne begynde at sige "De" til os nu, da de alligevel skulle sige "De", når vi kom i 1.g. Samtidig kunne vi konstatere, at vi blev behandlet som mennesker med egne rettigheder, hvilket ikke havde været tilfældet i Fjordsgade. Én ubehagelig ting var der dog. Vi kom fra skoler med kønsopdeling, og nu skulle vi ikke bare være i klasse med piger, men endnu værre – vi skulle i første mellem sidde ved tomandsborde, dreng og pige sammen. Jeg sad sammen med Lis Ulrich, der egentlig var meget sød, men hun var frygtelig piget, glad for smykker, parfume, hår og tøj, og det syntes jeg, var meget mærkeligt. Ja, det var dengang.

Per Heymann som ung mand. Privatfoto.

Heldigvis kom jeg næste år til at sidde ved siden af Kurt Bebber, og vi sad såmænd ved siden af hinanden gennem mellemskolen og hele gymnasiet og kommer da også sammen fortsat.

Lærerne var af en helt anden kaliber, end hvad jeg havde prøvet før. Det var intelligente og honnorte mennesker, omend man ikke altid var helt enig med dem.

Efter fire år i mellemskolen kom jeg så i gymnasiet. Der kom igen nogle nye elever ind i klassen, men der kom også nogle af de gamle kammerater fra Fjordsgade, blandt andet Jens Jørgen, som nu kom til at gå i klasse med sin tvillingesøster, Tut.

Klassen 1. ma i 1950. Per Heymann er nummer to fra venstre på anden række.
Privatfoto.

Vi fik nye lærere og beholdt nogle af de gamle. En af lærerne var meget ubehagelig. Han kunne skifte fra venlighed til ondskab på et splitsekund. Kolstrup, hed han, og vi havde ham i historie. Man sagde, at han var kommunist. Da jeg læste Scherfigs *Det forsømte Forår* var jeg ikke et sekund i tvivl om, at den foregik på Marselisborg, på grund af beskrivelsen af lektor Blomme, der kom ind i klassen i en lang forestilling, hvor man først så spidsen af et sammenrullet kort, dernæst lidt mere af kortet, og først efter at kortet næsten syntes at svæve i luften af sig selv, kom den lille mand ind, fornøjet smilende over sit eget sjove indfald.

En dag, hvor han også kom fornøjet ind, blev humøret ødelagt, da han så, at katederet var svinet til med mælk af den elev, der åbenbart havde indtaget sin frokost der. Så eksploderede han og beordrede ordensduksen, som den dag var Lizzie Trads, at gøre rent. "Åh, herregud, mand" sagde hun, og tog den ulækre tavleklud og tørrede af, med et resultat der var endnu værre. Det fik ham til at ryge helt op i luften, og Lizzie – og andre – måtte stå for skud under en ubehagelig eksaminering den dag.

Kurt og jeg var ikke yndlingselever hos ham og måtte normalt leve med nogle små karakterer i historie. Da jeg til studentereksamen trak spørgsmålet om at redegøre for Ruslands udenrigspolitik siden 1812, blev jeg bleg, for det vidste jeg intet om. Så jeg var ikke så veltalende, som man kunne have ønsket. Efter min præstation kom han ud og meddelte mig at, "det blev et godt+, det havde De nok ikke regnet med, Andersen!" Jeg var lykkelig. Denne karakter blev min dårligste næst efter "legemsøvelser", hvor jeg kun fik mg- og var den næstdårligste.

På en eller anden måde havde jeg det med at komme i søgelyset. Når der skulle vælges repræsentant til elevrådet, blev det mig. Når der skulle vælges én, der stod for underholdningen til vor hyttefest, blev det mig.

Det første havde jeg ikke megen fornøjelse af og kunne heller ikke komme med ret mange input. Vi var ikke særligt modne, og der var egentlig heller ikke noget at komme efter i skolen.

Det næste gav mig og min kollega fra naboklassen, "Jokke" (han hed Joakim), nogle voldsomme problemer, fordi der var tradition for at opføre en hytterevy, der skulle medfinansiere vor skolehytte på Mols. Vi havde absolut ingen idéer, og vi vred vore hjerner mange timer. Vi prøvede så at begynde at skrive et eller andet, i håb om at Helligånden så ville komme over os og inspirere. Det gjorde den ikke, og til sidst gik vi til vor dansklærer og bad om hjælp og idéer, men han var blank. Så gik vi til rektor og spurgte, om man dog ikke kunne aflyse dette indslag, men nej. Til sidst fik vi lavet noget tekst, nogle kulisser og bad så vor kammerater om at optræde. Det ville de ikke, de syntes, at det var noget

pladder, vi havde lavet. Vi var ganske enige, men argumenterede, at det var bare virkeligheden. Så nogle accepterede i betragtning af det fælles ansvar.

Alle forældrene sad nede i salen, og vi startede på scenen. En rædselsfuld historie, "Spøgelset i Marselishytten" (jeg var iført en rustning og var spøgelset), en rædselsfuld fremføring, og til slut skulle vi synge en sang til lovprisning af Marselishytten, og den kunne vort hold heller ikke. Pinligt.

Faget gymnastik var som sagt ikke mit bedste, men jeg kunne godt lide fri idræt, der ofte forgik på Aarhus Stadion. Når man havde klædt om og skulle ud på banen, var det sjovt at løbe ned over trinnene på tilskuerpladserne og så springe op i luften og sætte den ene fod på det høje rækværk, der var om cindersbanen, og så springe ud herpå. Der var godt to meter ned. En dag ramte foden ved siden af, og jeg startede nedturen med foden hængende i det høje rækværk. Det medførte et voldsomt klask af mit legeme på jorden, og jeg tabte pusten. Læreren spurgte, om jeg selv kunne tage hjem. Det måtte jeg benægte, og så sendte de bud efter en ambulance. Det var første gang, jeg kørte med udrykning. Det viste sig, at jeg havde sprængt den ene lungehinde, og lungen var klappet sammen. Heldigvis har man to lunger.

Gymnasiet blev overstået med en god studentereksamen, som gav adgang til DTH, Danmarks Tekniske Højskole.

A-klassen som studenter. Per Heymann er nummer et fra venstre i anden række. Privatfoto.

Tilbage til skolen og gymnastikken. Når jeg ikke var så god til legemsøvelser, skyldtes det dels, at jeg ikke havde interessen, og dels, at jeg havde fået en anden hobby, som kunne dyrkes i gymnastiktimerne, dog kun takket være nogen tolerance fra lærerens, Møller Madsens, side. Det var modelflyvning.

MODELFLYVNING

Det startede med, at min mor i 1946 fik mig tilmeldt til Aarhus Stiftstidendes tiltag for unge, hvor man fik et gratis byggesæt til en svævemodel og efter bygningen skulle ud at flyve med den. Med et køkkenbord som arbejdsbord, intet værktøj og ingen håndværkertraditioner, var det en umulig opgave, og modellen blev da også ret håbløs. Men jeg fortsatte ufortrødent.

Mine forældre var vel ikke tilfredse med byggeaktiviteterne, for min far var en ret sart person, som havde vanskeligt ved at acceptere, at børn også skulle være

der. Så når jeg lakerede et modelfly med dope, som stank ganske enormt, kunne han godt blive i dårligt humør.

Jeg meldte mig ind i en klub, nummer 506 med navnet Agaton, der var medlem af KDA, Kongelig Dansk Aeroklub. Klubben lejede et kælderlokale i Sydhavnen i Aarhus. Man kunne stå der og bygge, men der var skummelt og uhyggeligt i Sydhavnen i vinterhalvåret.

Jeg fandt ud af, at der var en bedre mulighed i snedkerens lokale på skolen, hvor vi var tre kammerater, der fik lov at være. De to andre var fritaget fra gymnastik på grund af astma, men jeg fandt ud af, at jeg da blot kunne gå ind her i kælderen i stedet for at gå i gymnastiksalen.

Møller Madsen tog det aldeles roligt, så når vi tilfældigt mødtes uden for snedkerlokalet før gymnastiktimen, sagde vi pænt "godmorgen" til hinanden. Han var dog bevidst nok til at skrive i anmærkningerne i karakterbogen: "Flink, når han deltager".

Efterhånden blev jeg ret avanceret, og jeg konstruerede mine egne modeller og kom hele rækken af muligheder igennem, små, mellem og store svævemodeller, gummimotormodeller af alle arter, en gasmotormodel, linestyrede kunstflyvningsmodeller (stunt) og en hastighedsmodel samt endelig en indendørs mikromodel med en spændvidde på 50 centimeter og en vægt på to gram.

Per Heymann på sit værelse med et modelfly. Privatfoto.

Modelflyveklubben holdt sine flyveaktiviteter på Brendstrupgårds marker, lige syd for Skejby Flyveplads. I dag har man bygget Skejby Sygehus og DR og en hel by på disse steder uden spor hensyntagen til, at det var et ideelt sted at flyve. Ikke noget under, at man taler om de skønne gamle dage. Vi var der sommer og vinter, en hel flok ligesindede kammerater, der hver havde eksperimenteret med svæve-, gummimotor- og gasmotormodeller, fritflyvende. Ofte blev de taget af termikken, og så var de væk. Nogle gange blev de fundet langt væk, jeg havde selv et par Danmarksrekorder, idet blandt andet en gummimotormodel var fløjet til Mols.

Turen til Brendstrupgård foregik på cykel, 12 kilometer med en skrøbelig model under armen, værktøj til reparation og en madpakke til 12 timer, så man havde fået noget frisk luft og motion, når man kom hjem.

Kammerater med modelfly. Per Heymann står til højre. Privatfoto.

Vi deltog i mange lokale klubstævner. Her var vi så heldige, at vi havde en næstformand, som havde en bil. Og hvilken bil! En Daimler fra 1912 med et karosseri opbygget af det smukkeste mahognitræ samlet med messingskruer, hvor kærven vendte den samme vej på alle skruer. Den havde gearstang og håndbremsestang placeret udvendigt, og så havde den en knap, man kunne trykke på, når der skulle bruges ekstra motorkraft. Knappen sørgede for, at udblæsningen ikke blev vanskeliggjort af lyd-dæmperen. Så den kunne rigtigt bruges ved overhaling, og folk kunne høre, at der var nogen, der ville udenom.

Modelflyvningen blev mere avanceret efterhånden, som krigen kom på afstand, og det blev muligt at købe de små dieselmotorer på 2,5 til 5 kubikcentimeter. Det medførte, at der opstod en ny flyveplads for linestyrede modeller, Skovengen, ikke langt fra Marselisborg Gymnasium og tæt på en række rigmandsvillaer.

Der blev fløjet hver aften og hver weekend med en infernalsk støj som følge. Der kom da klager, men egentlig ikke mange i den ret lange periode, det foregik. Øvelserne gjorde, at kammeraterne blev ret dygtige til kunstflyvning, og en idé opstod i klubben om at tjene penge ved at præsentere et show i pausen mellem de to halvlege i diverse fodboldkampe.

Ved det første show på Aarhus Stadion blev jeg bedt om at præsentere vort program for publikum. Vi havde ikke nogen forprøve, men sprang direkte ind. For mig, der aldrig havde talt i mikrofon og højttaler, var det et chok. De første ord, jeg udtalte, kom med et par sekunders forsinkelse bragende ud over stadion og mig, så jeg ganske tabte mælet. Jeg fik dog sundet mig og kunne glæde mig over, at folk var helt vilde med opvisningen.

Næstformanden i modelflyveklubben havde en lignende bil.

CANADA

Mine aktiviteter i modelflyvningens regi gjorde, at jeg efter ansøgning blev udvalgt af Kongelig Dansk Aeroklub, KDA, som en af de to danskere, der fik en udvekslingsrejse til Canada i 1952, lige efter min studentereksamen. Air Cadet

League of Canada var sponsor sammen med det canadiske luftvåben. Det var et økonomisk problem, for selvom rejsen var gratis, skulle vi have en slags beskeden uniform, så vi matchede de andre drenge fra Storbritannien, Holland, Sverige og Norge, og vi skulle selv betale rejsen til London, hvor turen startede, og så skulle vi gerne have lidt lommepenge med. Skønnet var, at turen ville koste os 100 kroner i rejseomkostninger, plus uniform til cirka 175 kroner samt lommepenge på 25 dollars. Så der måtte arbejdes lidt som bladbud, og hvad der ellers kunne falde af, og med en løn på tre kroner i timen skulle der nogle timer til.

Da jeg nu var blevet kendt af KDA, blev jeg året efter bedt om at være lejrchef for den årlige modelflyvesommerlejr i Odense Lufthavn i Beldringe i 1953. Vi havde en fornøjelig uge med 50 kammerater, der alle var vilde med at flyve med modeller, men vejret var dårligt. Heldigvis var der i lufthavnen en rigtig bager, som bagte wienerbrød, så for halvanden krone fik man en lækker stang. Men flyve skulle vi, og med stormvejret var vi nødt til at flyve, inden blæsten blev for kraftig op ad dagen. Så jeg dekretede, at vi stod op klokken 4 inden det blæste op. Vi udgav hver dag en lejrvavis, som blev skrevet på en gammel skrivemaskine og på stencils og derefter trykt på en primitiv spritduplikator. Det var meget skægt.

Flyvende ungdom fra USA besøger Fyens Flyveklub

Et led i arbejdet for at skabe større forståelse
mellem nationerne, siger deres leder

Det første de amerikanske kadetter foretog sig, da de kom til Fyn, var at aflægge besøg i de danske modelflyveres sommerlejr i Odense lufthavn. Det er lejrlederen stud. polyt. Heymann Andersen, der demonstrerer nogle af modellerne for de interesserede amerikanere.

Fyens Flyveklub fik i går besøg af syv unge flyvere fra Amerika to canadere og fem fra organisationen Civil Air Patrol i USA, som for tiden er i Danmark, mens syv unge danskere er paa et lignende besøg i Amerika — blandt disse er to odenseanere.

CAP-kadetterne er ledsaget af en oberst fra det amerikanske luftvaaben William H. Trachsel fra Washington og oberst Vee L. Phillips fra CAP i Minneapolis.

Denne siger om udviklingen af unge flyveinteresserede mennesker, at den bør betragtes som et særdeles vigtigt led i arbejdet for at skabe større forståelse mellem nationerne. Det er nemlig ikke alene flyvning, disse unge mennesker faar af se, men de faar ogsaa et indblik i, hvordan folkene i andre lande lever, i disses erhverv og i deres aktuelle problemer. CAP's arbejde finansieres af ældre flyveinteresserede borgere og er uden støtte fra staten bortset fra, at luftvaabnet sørger for de nødvendige transporter. USA har i aar sendt kadetter til 16 forskellige nationer og Canada til seks nationer. Et tilsvarende antal nationer besøger samtidig USA og Canada.

Oberst Phillips ord om besøgets alsidighed er blevet bekræftet i går, hvor Fyens Flyveklub var vært for amerikanerne. De kom fra henholdsvis Værløse og Aunø i det danske flyvevaabens maskiner, og i Odense lufthavn blev de modtaget af Fyens

Amerikanske modelflyvere besøger de danske modelflyveres sommerlejr i
1953. Avisudklip.

STUDIETIDEN

Jeg havde i hele min barndom holdt meget af at tegne huse og bygget meget med Tekno, så jeg mente, at jeg skulle være arkitekt eller ingeniør. Da jeg var god til matematik og fysik/kemi, lå det i luften, at det skulle være ingeniør. Det lå også klart, at så skulle man læse på Polyteknisk Læreanstalt i København, der var ikke andre steder dengang, hvis man ville være rigtig ingeniør, civilingeniør. Der var adgangsbegrænsning, så jeg måtte være flittig og sørge for at få et godt gennemsnit for at blive optaget. Det lykkedes godt, ja, jeg fik endda så meget, så jeg kunne komme ind på kemi-retningen, der krævede mest, men jeg havde valgt maskinretningen, så derved blev det.

Jeg havde også den lykke at modtage et legat ved dimissionen på Marselisborg Gymnasium. Rektor annoncerede, at jeg havde fået det netop ledige legat "Symaskinefabrikant af Aarhus, Anders Nielsen og hustrus, Anna, født Munck, mindelegat", der ville blive udbetalt med 50 kroner hver måned i ti måneder om året, så længe jeg studerede. Der var megen moro over legatets lange navn og så den relativt lille sum, men da min husleje de første to år blev 50 kroner om måneden, var det jo ikke så dårligt endda.

Vi var fire klassekammerater fra Marselisborg, der ville være ingeniører. De to havde ikke tilstrækkeligt høje karakterer og måtte gå på adgangskursus i et år (desværre forgæves). Vi to andre læste så henholdsvis til maskin- og kemiingeniør, og vi kom til at bo på lejede værelser tæt på hinanden, så vi var meget sammen og støttede hinanden godt under de barske forhold, der herskede. Det var den mest brutale omvæltning, jeg havde været ude for. Der var ingen introduktion, ingen hjælpere, der kunne forklare, hvilke kurser man skulle tilmelde sig, man kunne dårligt finde noget opslag herom, og hvis man dumpede til årsprøverne, hed det et år mere.

Som maskiningeniørstuderende skulle man have et år på værkstedskursus. Min far arrangerede det, så jeg kom ind på Frichs Fabrikker. Det var en meget spændende virksomhed, hvor der var alle mulige forskellige håndværk repræsenteret: jern- og stålstøbning, fremstilling af dieselmotorer, motorvogne, diesellokomotiver og en afdeling for fremstilling af stålvinduer. En god læreplads, som nu er forsvundet.

RESTEN AF FORÆLDRENES LIV

Mine forældre blev boende resten af deres liv på Jyllandsallé 2 i en god hjørnelejlighed på tredje sal med altan og udsigt.

Per Heymanns forældre. Privatfoto.

Min fars job ændrede sig lidt i takt med de ændringer, der skete i tiden. Oprindeligt solgte han støbegods, typisk tagvinduer og kakkelovne, i forretningen, men der var faldende salg, og de moderne tider medførte, at Kerteminde Jernstøberi begyndte at fremstille oliefyret "Amanda". Så med det ny sortiment skulle kunderne i og rundt om Aarhus betjenes. Udviklingen gik videre, nu blev også området hvidevarer inddraget, det var Vølund vaskemaskiner og storkøkkener. Til sidst var det dog også svært at få omsætning og forretningen lukkede. Min far fortsatte dog med sit sælgerjob rundt omkring i Aarhus.

På et tidspunkt fik min far ondt i ryggen, nogle stafylokokker havde sat sig der, og han blev indlagt på Juelsminde Kystsankatorium, hvor han lå på et bræt i et halvt år i 1967. Så blev han fyret, hvilket han ikke syntes, var særlig pænt, men han blev rask og føjtede siden rundt med raske skridt.

Min mor havde i min gymnasietid fået en mystisk sygdom, som hun ikke rigtigt ville tale om. Hun blev indlagt på Marselisborg hospital i 1952 og fik

strålebehandling. Det var leukæmi. Hun blev rask og levede uden problemer i mange år.

De kom på besøg hos os i Virum flere gange om året til jul, påske og i sommerferien, hvor de så boede en uges tid. De kom i den efterhånden gamle Simca, der nåede at blive 17 år. De var flinke i Aarhus til at hjælpe med vedligeholdelsen, uden at det kostede min far særlig meget.

Udlandsrejser blev en stor del af deres alderdom. Min mor havde som ung været både i London og på Nordkap med en veninde, men min far havde ikke lyst til at rejse. Til sidst lykkedes det min mor at overtale ham til at tage til Mallorca, og der oplevede min far, at han med sine begrænsede sprogkundskaber alligevel kunne klare sig. Så det blev gentaget mange gange.

Per Heymanns forældre ved deres guldbryllup den 14. maj 1982. Privatfoto.

Min far døde den 31. august 1982, 83 år gammel, af en blodprop i hjertet. Min mor, der var født i 1901, døde i 1987, 86 år gammel. Desværre på et plejehjem med det ene ben sat af på grund af koldbrand. Hun blev træt af livet der.

Jeg kom aldrig selv tilbage som beboer i Aarhus, da jeg stiftede familie i Virum.